Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

11 päivänä syyskuuta 2019 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 2002/65/EY – Etäsopimuksena tehdyt kuluttajaluottosopimukset – Peruuttamisoikeus – Peruuttamisoikeuden käyttö sen jälkeen, kun kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan sopimuksen kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä – Peruuttamisoikeutta koskevien tietojen ilmoittaminen kuluttajalle

Asiassa C-143/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Bonn (Bonnin alueellinen alioikeus, Saksa) on esittänyt 9.2.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.2.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Antonio Romano ja

Lidia Romano

vastaan

DSL Bank –DB Privat- und Firmenkundenbank AG:n toimipaikka, aiemmin DSL Bank –Deutsche Postbank AG:n liiketoimintayksikkö,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– DSL Bank – eine Niederlassung der DB Privat- und Firmenkundenbank AG, edustajanaan A. Menkel, Rechtsanwalt,

– Saksan hallitus, asiamiehinään aluksi T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau ja A. Berg, sittemmin M. Hellmann, E. Lankenau ja A. Berg,

– Euroopan komissio, asiamiehinään F. Erlbacher ja C. Valero,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 28.3.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY (EUVL 2002, L 271, s. 16) 4 artiklan 2 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan, 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan, 2 kohdan c alakohdan ja 6 kohdan sekä 7 artiklan 4 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Antonio Romano ja Lidia Romano sekä toisaalta DSL Bank – DB Privat- und Firmenkundenbank AG:n toimipaikka, aiemmin DSL Bank – Deutsche Postbank AG:n liiketoimintayksikkö (jäljempänä DSL Bank), ja jossa on kyse Antonio ja Lidia Romanon oikeudesta peruuttaa pääasian asianosaisten välillä tehty lainasopimus.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2002/65 johdanto-osan 1, 3, 12–14, 23 ja 24 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”1) Sisämarkkinoiden tavoitteiden toteuttamisen yhteydessä olisi säädettävä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on yhtenäistää näitä markkinoita vähitellen ja joilla tulee erityisesti myötävaikuttaa korkean kuluttajansuojan tason saavuttamiseen [EY] 95 ja 153 artiklan mukaisesti.

– –

3) – – Kuluttajille olennaisesti kuuluvan valinnanvapauden takaamiseksi korkea kuluttajansuojan taso on tarpeen, jotta kuluttajien luottamus etämyyntiin lisääntyisi.

– –

12) Jäsenvaltioiden antamat rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevat ristiriitaiset tai erilaiset kuluttajien suojasäännökset voivat vaikuttaa kielteisesti sisämarkkinoiden toimintaan ja sisämarkkinoilla toimivien yritysten väliseen kilpailuun. Tämän vuoksi on tarpeen ottaa käyttöön yhteisön tason yhteiset säännöt tällä alalla heikentämättä yleisesti kuluttajansuojaa jäsenvaltioissa.

13) Tällä direktiivillä olisi turvattava korkea kuluttajansuojan taso rahoituspalvelujen vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi. Jäsenvaltiot eivät saisi voida antaa tässä direktiivissä yhdenmukaistettavilla aloilla muita kuin siinä vahvistettuja säännöksiä, ellei tässä direktiivissä nimenomaisesti toisin säädetä.

14) Tämä direktiivi kattaa kaikki rahoituspalvelut, joita voidaan tarjota etäpalveluna. Tiettyjä rahoituspalveluja koskevat kuitenkin yhteisön lainsäädännön erityissäännökset, joita sovelletaan edelleen näihin rahoituspalveluihin. Olisikin vahvistettava periaatteet, joita sovelletaan tällaisten palvelujen etämyyntiin.

– –

23) Parhaan mahdollisen kuluttajansuojan varmistamiseksi on tärkeää, että kuluttajalle tiedotetaan riittävästi tämän direktiivin säännöksistä ja mahdollisista tämän alan käytännesäännöistä ja kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus.

24) Tapauksissa, joissa peruuttamisoikeutta ei sovelleta, koska kuluttaja nimenomaisesti pyytää sopimuksen täytäntöönpanoa, palvelujen tarjoajan olisi ilmoitettava tästä kuluttajalle."

4 Kyseisen direktiivin 1 artiklan, jonka otsikko on "Tarkoitus ja soveltamisala", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tämän direktiivin tarkoituksena on kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentäminen."

5 Mainitun direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on "Määritelmät", säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'etäsopimuksella' palvelujen tarjoajan ja kuluttajan välistä rahoituspalveluja koskevaa sopimusta, joka tehdään palvelujen tarjoajan järjestämän sellaisen etämyynti- tai palveluntarjontamenetelmän avulla, jossa tämä käyttää yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintävälinettä sopimuksen tekemiseen asti sopimuksen tekeminen mukaan luettuna;

b) 'rahoituspalveluilla' pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja;

c) 'palvelujen tarjoajalla' luonnollista henkilöä tai julkista tai yksityistä oikeushenkilöä, joka elinkeino- tai ammattitoiminnassaan tarjoaa sopimuksen perusteella etäsopimuksissa tarkoitettuja palveluja;

d) 'kuluttajalla' luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa sopimuksissa toimii sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen harjoittamaansa elinkeinoon tai ammattiin;

– –"

6 Saman direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on "Kuluttajalle ennen etäsopimuksen tekemistä annettavat tiedot", säädetään seuraavaa:

"1. Kuluttajalle on annettava hyvissä ajoin ennen kuin tämä tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi seuraavat tiedot:

– –

3) etäsopimuksen osalta
   a) 6 artiklassa tarkoitetun peruuttamisoikeuden olemassaolo tai sen puuttuminen ja, jos peruuttamisoikeus on olemassa, sen kesto ja käyttöä koskevat ehdot mukaan lukien tiedot maksusta, joka kuluttajaa voidaan vaatia maksamaan 7 artiklan 1 kohdan perusteella, ja seuraukset tämän oikeuden käyttämättä jättämisestä;

– –

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, joiden kaupallinen tarkoitus on selvästi ilmaistava, on annettava selkeinä ja ymmärrettävinä käytettyyn etäviestintävälineeseen soveltuvalla tavalla ja noudattaen erityisesti hyvää kauppatapaa sekä periaatteita, joilla suojellaan niitä henkilöitä, kuten alaikäisiä, jotka jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan eivät ole oikeustoimikelpoisia.

– –”

7 Direktiivin 2002/65 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Muut tietojenantoa koskevat vaatimukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos yhteisön rahoituspalveluja koskevaan lainsäädäntöön sisältyy 3 artiklan 1 kohdassa lueteltujen vaatimusten lisäksi muita ennalta annettavia tietoja koskevia vaatimuksia, kyseisiä vaatimuksia sovelletaan edelleen.

2. Kunnes saadaan aikaan suurempi yhdenmukaistaminen, jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön tiukempia säännöksiä ennakkotietoja koskevista vaatimuksista, kunhan säännökset ovat yhteisön oikeuden mukaisia.

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut kansalliset säännöksensä ennakkotietoja koskevista vaatimuksista, jos sellaisia on asetettu 3 artiklan 1 kohdassa lueteltujen lisäksi. Komissio ottaa ilmoitetut kansalliset säännökset huomioon laatiessaan 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kertomusta.

4. Jotta kaikin asianmukaisin keinoin luotaisiin suurempaa avoimuutta, komissio varmistaa, että sille ilmoitetut tiedot kansallisista säännöksistä ovat kuluttajien ja palvelujen tarjoajien saatavilla.”

8 Tämän direktiivin 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Sopimusehtojen ja ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen ilmoittaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Hyvissä ajoin ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi, palvelujen tarjoajan on ilmoitettava kuluttajalle kaikki sopimusehdot sekä 3 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetut tiedot kirjallisesti tai muulla kuluttajan saatavilla ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä.

2. Palvelujen tarjoajan on täytettävä 1 kohdassa säädetty velvollisuutensa välittömästi etäsopimuksen tekemisen jälkeen, jos kyseinen sopimus on tehty kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintävälinettä käyttäen, jonka avulla ei ole mahdollista antaa sopimusehtoja ja tietoja 1 kohdan mukaisesti.

– –”

9 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajalla on 14 kalenteripäivää aikaa peruuttaa sopimus seuraamusmaksuitta ja syytä ilmoittamatta. – –

Peruuttamisen määräaika alkaa

– joko päivänä, jona sopimus on tehty – –;

– tai päivänä, jona kuluttaja saa sopimusehdot ja 5 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaiset tiedot, jos tämä ajankohta on myöhäisempi kuin ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu.

– –

2. Peruuttamisoikeutta ei sovelleta

– –

c) sopimuksiin, jotka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että peruuttamisoikeutta ei sovelleta

a) luottoihin, jotka on tarkoitettu pääasiassa tontin tai olemassa olevan tai suunnitellun rakennuksen omistusoikeuden hankkimiseen tai säilyttämiseen tai rakennuksen korjaamiseen tai kunnostamiseen; tai

b) luottoihin, joiden vakuutena on kiinnitys kiinteään omaisuuteen tai kiinteään omaisuuteen liittyvä oikeus – –

– –

6. Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, hänen on ilmoitettava tästä ennen määräajan päättymistä 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan d alakohdan mukaisesti hänelle annettuja käytännön ohjeita noudattaen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti todistettavissa olevalla tavalla. Määräaikaa katsotaan noudatetun, jos ilmoitus on lähetetty kirjallisesti tai muulla vastaanottajan saatavilla ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä ennen määräajan päättymistä.

– –”

10 Saman direktiivin 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Ennen peruuttamista toimitetun palvelun maksaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos kuluttaja käyttää 6 artiklan 1 kohdan mukaista peruuttamisoikeuttaan, häntä voidaan vaatia maksamaan viipymättä ainoastaan palvelujen tarjoajan tosiasiallisesti etäsopimuksen mukaisesti toimittamasta palvelusta. Sopimus voidaan panna täytäntöön vasta sen jälkeen, kun kuluttaja on antanut suostumuksensa. – –

– –

3. Palvelujen tarjoaja ei voi vaatia kuluttajalta mitään maksua 1 kohdan perusteella, ellei hän pysty osoittamaan, että kuluttajalle on asianmukaisesti ilmoitettu maksettavasta summasta 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan mukaisesti. Hän ei kuitenkaan voi vaatia maksua, jos hän on aloittanut sopimuksen täyttämisen ennen 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn peruuttamisajan päättymistä ilman kuluttajan nimenomaista pyyntöä.

4. Palvelujen tarjoajan on mahdollisimman nopeasti ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluessa palautettava kuluttajalle kaikki maksut, jotka tältä on etäsopimuksen mukaisesti peritty, 1 kohdassa tarkoitettua määrää lukuun ottamatta. Määräaika alkaa päivästä, jona palvelujen tarjoaja saa peruuttamisilmoituksen.

5. Kuluttajan on viipymättä ja viimeistään 30 kalenteripäivän kuluessa palautettava palvelujen tarjoajalle kokonaisuudessaan tältä saamansa maksut ja/tai omaisuus. – –”

11 Direktiivin 2002/65 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Seuraamukset”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä asianmukaisista seuraamuksista, joita sovelletaan siinä tapauksessa, että palvelujen tarjoaja ei noudata tämän direktiivin soveltamiseksi annettuja kansallisia säännöksiä.

Jäsenvaltiot voivat tätä varten säätää erityisesti, että kuluttaja voi purkaa sopimuksen milloin tahansa kustannuksitta ja seuraamusmaksuitta.

Näiden seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

Saksan oikeus

12 Siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 312b §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Etäsopimukset ovat tavaroiden toimittamista tai palvelujen, rahoituspalvelut mukaan lukien, suorittamista koskevia sopimuksia, jotka elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja tekevät käyttämällä yksinomaan etäviestintävälineitä, paitsi jos sopimusta ei tehdä etämyyntiä varten toteutetun myynti- tai palvelujärjestelmän avulla. Ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja rahoituspalveluja ovat pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilölliset eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalvelut.”

13 BGB 312d §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Etäsopimuksen tehneellä kuluttajalla on 355 §:ssä tarkoitettu peruuttamisoikeus. – –

2. Peruuttamisen määräaika ei ala 355 §:n 2 momentin ensimmäisestä virkkeestä poiketen ennen 312c §:n 2 momentin mukaisen tiedottamisvelvollisuuden täyttymistä – – ja palvelujen tarjoamisessa ennen sopimuksen tekoa.

3. Palvelua koskeva peruuttamisoikeus lakkaa myös seuraavissa tapauksissa:

1) jos kyse on rahoituspalvelusta, kun kumpikin osapuoli on täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan – –

– –

5. Peruuttamisoikeutta ei ole myöskään etäsopimuksissa, joissa kuluttajalla on jo 355 tai 356 §:n mukainen peruuttamis- ja palautusoikeus 495 ja 499–507 §:n nojalla. Tällaisiin sopimuksiin sovelletaan 2 momenttia soveltuvin osin.

6. Rahoituspalveluja koskevissa etäsopimuksissa kuluttajan on 357 §:n 1 momentista poiketen maksettava korvausta suoritetuista palveluista sopimuksen lakisääteistä purkamista koskevien sääntöjen mukaisesti vain, jos hänelle on ilmoitettu ennen sopimusta koskevaa tahdonilmaisua tällaisesta oikeusvaikutuksesta ja jos hän on nimenomaisesti suostunut siihen, että elinkeinonharjoittaja ryhtyy suorittamaan palvelua ennen peruuttamisen määräajan päättymistä.”

14 BGB:n 346 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos jompikumpi sopimuspuolista on varannut sopimuksessa itselleen oikeuden kaupan purkamiseen tai oikeus kaupan purkamiseen on lain nojalla olemassa, kaupan purkamisen yhteydessä on palautettava saadut suoritukset ja luovutettava saatu tuotto.

2. Palauttamisen tai luovuttamisen sijasta velallinen on velvollinen suorittamaan korvauksen, jos

1) palauttaminen tai luovuttaminen on mahdotonta saadun suorituksen luonteen vuoksi – –

Mikäli sopimuksessa määrätään vastikkeesta, sen on oltava korvausta koskevan laskelman perustana; jos on korvattava luoton käytöstä saadun edun arvo, voidaan osoittaa, että käytöstä saadun edun arvo oli pienempi.”

15 BGB:n 355 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Peruuttamisoikeus lakkaa viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen teosta. Tavaroiden toimituksen yhteydessä määräaika ei ala kulua ennen kuin tavarat ovat saapuneet vastaanottajalle. Ensimmäisestä virkkeestä poiketen peruuttamisoikeus ei lakkaa, jos kuluttajalle ei ole tiedotettu asianmukaisesti hänen peruuttamisoikeudestaan, ja rahoituspalveluja koskevissa etäsopimuksissa se ei lakkaa myöskään siinä tapauksessa, että elinkeinonharjoittaja ei ole täyttänyt asianmukaisesti 312c §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisia ilmoitusvelvollisuuksiaan.”

16 BGB:n 495 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajaluottosopimuksen tehneellä lainanottajalla on 355 §:ssä tarkoitettu peruuttamisoikeus.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Lokakuussa 2007 Antonio ja Lidia Romano tekivät DSL Bankin, luottolaitoksen, kanssa yksityisasunnon rahoittamiseen tarkoitetun lainasopimuksen.

18 Tässä sopimuksessa, joka koski annuiteettilainaa, määrättiin kiinteä korko, jonka suuruus oli vahvistettu 31.12.2017 asti. Sopimuksessa sovittiin, että lainanottaja lyhentää lainaa aluksi 2 prosentin korolla ja maksaa myöhemmin kuukausittain korkoa ja lyhennystä 548,53 euroa. Takaisinmaksun oli määrä alkaa 30.11.2007. Lainan myöntämisen ehtona oli, että kyseiselle kiinteistölle perustetaan kiinteistökiinnitys lainan vakuudeksi.

19 Kyseinen sopimus tehtiin seuraavalla tavalla.

20 DSL Bank toimitti Antonio ja Lidia Romanolle ennalta laaditun asiakirjan, jonka nimi oli ”luottohakemus” ja jonka liitteenä oli peruuttamisohje, tiivistelmä lainan nostoehdoista, rahoitusehdot sekä ”Kuluttajien rakennuslainaa koskeva tietolehtinen ja esite”.

21 Kyseisessä peruuttamisohjeessa ilmoitettiin muun muassa, että ”peruuttamisoikeus lakkaa ennenaikaisesti, jos sopimus täytetään kokonaisuudessaan ja lainanottaja antaa sille nimenomaisen suostumuksensa”.

22 Antonio ja Lidia Romano allekirjoittivat luottohakemuksen, peruuttamisohjeen ja kuluttajan rakennuslainaesitettä koskevan vastaanottovahvistuksen ja lähettivät allekirjoitetun kappaleen näistä asiakirjoista DSL Bankille. DSL Bank hyväksyi kirjeellä Antonio ja Lidia Romanon luottohakemuksen.

23 Antonio ja Lidia Romano asettivat sovitun vakuuden. DSL Bank asetti lainan Romanoiden nostettavaksi näiden pyynnöstä. Romanot aloittivat tämän jälkeen sovittujen maksujen suorittamisen.

24 Antonio ja Lidia Romano peruuttivat 8.6.2016 päivätyllä kirjeellä vuonna 2007 tehdyn sopimuksen ja väittivät, että asiakirja, joka sisälsi tietoja peruuttamisoikeudesta, ei ollut Saksan lainsäädännön mukainen.

25 Koska DSL Bank ei hyväksynyt tämän peruuttamisoikeuden käyttöä, Romanot nostivat Landgericht Bonnissa (Bonnin alueellinen alioikeus, Saksa) kanteen, jossa he vaativat toteamaan, että DSL Bank ei voi peruuttamisen vuoksi enää vedota kyseiseen lainasopimukseen perustuviin oikeuksiin. Lisäksi Romanot vaativat DSL Bankia palauttamaan tämän sopimuksen perusteella ennen peruuttamista maksetut rahamäärät sekä maksamaan korvauksen siitä, että nämä rahamäärät olivat olleet sen käytettävissä.

26 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä oleva lainasopimus on BGB:n 312b §:ssä tarkoitettu rahoituspalveluja koskeva etäsopimus.

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että edellä 21 kohdassa mainittu tarkennus, joka sisältyy peruuttamisohjeeseen ja koskee peruuttamisoikeuden lakkaamista, perustuu BGB:n 312d §:n 3 momentin 1 kohtaan, jolla on saatettu direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohta osaksi Saksan oikeutta. Bundesgerichtshofin (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) oikeuskäytännön mukaan tätä BGB:n säännöstä ei kuitenkaan sovelleta kuluttajan kanssa tehtyihin luottosopimuksiin, mukaan lukien etäsopimukset. Kuluttajilla on mainittujen sopimusten tapauksessa peruuttamisoikeus, josta säädetään BGB:n 355 §:n 3 momentissa – ei BGB:n 312 d §:n 3 momentin 1 kohdassa –, kun sitä luetaan yhdessä BGB:n 495 §:n 1 momentin kanssa. Kyseisen 355 §:n 3 momentissa säädetään yhtäältä, että peruuttamisoikeus ei lakkaa, jos kuluttajalle ei ole tiedotettu asianmukaisesti hänen peruuttamisoikeudestaan, ja toisaalta siinä ei säädetä tämän oikeuden lakkaamisesta, kun kumpikin osapuoli on jo täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii näin ollen sitä, onko edellä 21 kohdassa mainittu peruuttamisoikeuden lakkaamista koskeva täsmennys säännöstenmukainen, ja vastaavasti sitä, onko kuluttajalle tiedotettu asianmukaisesti hänen oikeudestaan.

29 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että peruuttamisohjeen sanamuotoa voidaan pitää riittävän selvänä ja täsmällisenä keskivertokuluttajan kannalta, sellaisena kuin tämä on määritelty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, eli tavanomaisesti valistuneen ja kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen kuluttajan kannalta, joka ottaa huomioon kaikki merkitykselliset tosiseikat ja kaikki sopimusneuvotteluiden yhteydessä esitetyt seikat. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei tämä ohje ole riittävän selkeä ja täsmällinen keskivertokuluttajan kannalta, sellaisena kuin tämä on määritelty Saksan oikeuskäytännössä, jossa viitataan oikeuden alalla vähemmän valveutuneeseen kuluttajaan.

30 Katsoen, että pääasian ratkaisu riippuu tiettyjen direktiivin 2002/65 säännösten tulkinnasta, Landgericht Bonn on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle tai käytännölle, jonka mukaan lainasopimusten etämyynnissä peruuttamisoikeutta ei ole suljettu pois, vaikka kumpikin osapuoli on jo täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan?

2) Onko direktiivin 2002/65 4 artiklan 2 kohtaa, 5 artiklan 1 kohtaa, 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toista luetelmakohtaa ja 6 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että arvioitaessa sitä, onko kuluttaja saanut asianmukaisesti kansallisessa lainsäädännössä säädetyt, direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohdassa ja 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdassa tarkoitetut tiedot, ja kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttämistä kansallisessa lainsäädännössä lähtökohdaksi on otettava tavanomaisesti valistunut, kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja, kun otetaan huomioon kaikki asiaa koskevat tosiseikat ja kaikki sopimuksen tekoon liittyvät olosuhteet?

3) Mikäli ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

Onko direktiivin 2002/65 7 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään, että kuluttajaluottoa koskevan etäsopimuksen peruuttamisilmoituksen jälkeen palveluntarjoajan on maksettava kuluttajalle tältä etäsopimuksen mukaisesti saamansa määrän lisäksi myös korvaus siitä, että kyseinen määrä oli ollut sen käytettävissä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen osalta ei suljeta pois kuluttajan oikeutta peruuttaa sopimus siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on jo täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

32 Tältä osin on muistutettava, että mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan sanamuodon mukaan kuluttajan, joka tekee elinkeinonharjoittajan kanssa rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen, peruuttamisoikeutta ei sovelleta sopimuksiin, jotka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

33 Pääasiassa ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että BGB:n 312d §:n 3 momentin 1 kohdassa, jolla direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohta on saatettu osaksi Saksan oikeutta, säädetään, että peruuttamisoikeus lakkaa, jos kumpikin osapuoli on täyttänyt rahoituspalveluja koskevan sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee myös, että Bundesgerichtshofin oikeuskäytännön mukaan tätä BGB:n säännöstä ei sovelleta kuluttajan kanssa tehtyihin luottosopimuksiin, etäsopimukset mukaan lukien, ja että kyseisten sopimusten osalta peruuttamisoikeus ei lakkaa BGB:n 312d §:n 3 momentin 1 kohdassa mainitussa tilanteessa.

34 Direktiivin 2002/65 1 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 13 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että direktiivillä lähtökohtaisesti yhdenmukaistetaan täydellisesti siinä säädetyt näkökohdat. Kuten tässä perustelukappaleessa todetaan, jäsenvaltiot eivät saisi voida antaa tässä direktiivissä yhdenmukaistettavilla aloilla muita kuin siinä vahvistettuja säännöksiä, ellei tässä direktiivissä nimenomaisesti toisin säädetä.

35 Siltä osin kuin on kyse tapauksesta, jossa peruuttamisoikeutta ei sovelleta direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti, direktiiviin ei sisälly säännöksiä, joilla jäsenvaltiolle annetaan lupa säätää kansallisessa lainsäädännössään, että kuluttajalla on peruuttamisoikeus siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan sopimuksen kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

36 Näin ollen on todettava, että direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohta, luettuna yhdessä sen 1 artiklan 1 kohdan kanssa ja kyseisen direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen valossa, on esteenä sille, että jäsenvaltio säätää, että kuluttajalla on peruuttamisoikeus edellisessä kohdassa mainitussa tapauksessa.

37 Tältä osin on muistutettava, että unionin oikeuden mukaisen tulkinnan periaate edellyttää, että kansalliset viranomaiset tekevät toimivaltansa rajoissa kaiken mahdollisen ottamalla huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan ja soveltamalla siinä hyväksyttyjä tulkintatapoja taatakseen unionin oikeuden täyden tehokkuuden ja päätyäkseen ratkaisuun, joka on unionin oikeudessa tavoitellun päämäärän mukainen (tuomio 8.5.2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Vaikka unionin oikeuden mukaista tulkintaa koskeva velvoite ei voi olla perustana kansallisen oikeuden contra legem -tulkinnalle, kansallisten tuomioistuinten on muutettava tarvittaessa vakiintunutta kansallista oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka ei sovi yhteen direktiivin tavoitteiden kanssa (tuomio 8.5.2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuna yhdessä sen 1 artiklan 1 kohdan kanssa ja kyseisen direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen osalta ei suljeta pois kuluttajan peruuttamisoikeutta siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on ottaa huomioon kansallinen oikeus kokonaisuudessaan ja soveltaa siinä hyväksyttyjä tulkintatapoja päätyäkseen tämän säännöksen mukaiseen ratkaisuun muuttamalla tarvittaessa vakiintunutta kansallista oikeuskäytäntöä, jos se perustuu kyseisen säännöksen vastaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

Alustavat huomautukset

40 Aluksi on huomautettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on nimittäin tulkita kaikkia unionin oikeuden säännöksiä, joita kansalliset tuomioistuimet tarvitsevat ratkaistessaan niiden käsiteltäväksi saatettuja asioita, vaikka näitä säännöksiä ei olisi nimenomaisesti mainittu kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämissä kysymyksissä (tuomio 8.5.2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Toinen kysymys koskee direktiivin 2002/65 4 artiklan 2 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toisen luetelmakohdan ja 6 kohdan tulkintaa.

42 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että DSL Bank ilmoitti ennen pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen tekemistä Antonio ja Lidia Romanolle siitä, että ”peruuttamisoikeus lakkaa ennenaikaisesti, jos sopimus pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön ja lainanottaja on nimenomaisesti suostunut siihen”.

43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että vaikka tämä ilmoitus tarkoittaa tapausta, jossa peruuttamisoikeutta ei direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti sovelleta, se on kuitenkin virheellinen kansallisen lainsäädännön kannalta, sellaisena kuin Bundesgerichtshof on sitä tulkinnut, sillä sen mukaan peruuttamisoikeus ei lakkaa, vaikka sopimus pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön ja lainanottaja on nimenomaisesti suostunut siihen.

44 Tässä yhteydessä on huomattava, että direktiivin 2002/65 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan mukaan kuluttajalle on annettava hyvissä ajoin ennen kuin tämä tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi tiedot, jotka koskevat muun muassa kyseisen direktiivin 6 artiklassa tarkoitetun peruuttamisoikeuden olemassaoloa tai sen puuttumista. Mainitun direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, joiden kaupallinen tarkoitus on selvästi ilmaistava, on annettava selkeinä ja ymmärrettävinä käytettyyn etäviestintävälineeseen soveltuvalla tavalla ja noudattaen erityisesti hyvää kauppatapaa sekä periaatteita, joilla suojellaan niitä henkilöitä, kuten alaikäisiä, jotka jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan eivät ole oikeustoimikelpoisia.

45 Direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohdan mukaan hyvissä ajoin ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi palvelujen tarjoajan on ilmoitettava kuluttajalle kaikki sopimusehdot sekä 3 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklassa tarkoitetut tiedot kirjallisesti tai muulla kuluttajan saatavilla ja käytettävissä olevalla pysyvällä välineellä.

46 Edellä esitetyn perusteella toinen kysymys on muotoiltava uudelleen siten, että se koskee sitä, onko direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan kanssa, tulkittava siten, että elinkeinonharjoittajan, joka tekee kuluttajan kanssa etäsopimuksen rahoituspalveluista, velvollisuutta ilmoittaa kuluttajalle selkeästi ja ymmärrettävästi peruuttamisoikeudesta ennen kuin tämä tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi ei ole loukattu, jos kyseinen elinkeinonharjoittaja ilmoittaa kuluttajalle, että peruuttamisoikeutta ei sovelleta sopimukseen, jonka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin tämä käyttää peruuttamisoikeuttaan, vaikka tämä ilmoitus ei vastaa kansallista lainsäädäntöä – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan tällaisessa tapauksessa sovelletaan peruuttamisoikeutta.

Kysymyksen arviointi

47 Direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä sen 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan kanssa, mukaan palvelujen tarjoajan on ilmoitettava kuluttajalle ennen kuin tämä tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi erityisesti kyseisen direktiivin 6 artiklassa tarkoitetun peruuttamisoikeuden olemassaolosta tai sen puuttumisesta.

48 Kun otetaan huomioon, että direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan peruuttamisoikeutta ei sovelleta sopimuksiin, jotka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, kuluttajalle on ennen sopimuksen tekemistä ilmoitettava, että peruuttamisoikeutta ei ole kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa tapauksessa.

49 Direktiivin 2002/65 4 artiklan 2 kohdasta tosin ilmenee, että kunnes saadaan aikaan suurempi yhdenmukaistaminen, jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön tiukempia säännöksiä ennakkotietoja koskevista vaatimuksista, kunhan säännökset ovat unionin oikeuden mukaisia.

50 Kuten ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta kuitenkin ilmenee, direktiivin 2002/65 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuna yhdessä sen 1 artiklan 1 kohdan kanssa ja kyseisen direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen osalta ei suljeta pois kuluttajan oikeutta peruuttaa kyseinen sopimus siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

51 Näin ollen jäsenvaltio ei voi kansallisessa lainsäädännössään säätää, että elinkeinonharjoittajalla, joka tekee kuluttajan kanssa rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen, on velvollisuus ilmoittaa kyseiselle kuluttajalle ennen kuin tämä tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi direktiivin 2002/65 pakottavien säännösten vastainen tieto eli tieto peruuttamisoikeuden olemassaolosta siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on täyttänyt tämän sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan.

52 Koska direktiivissä 2002/65 suljetaan pois kuluttajan peruuttamisoikeus edellisessä kohdassa mainitussa tapauksessa, ei voida katsoa, että elinkeinonharjoittaja olisi laiminlyönyt tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan kanssa, mukaisen velvollisuutensa antaa kuluttajalle tarvittavat tiedot, kun se ei ole ilmoittanut kuluttajalle kansallisen lainsäädännön mukaisesta peruuttamisoikeudesta mainitussa tapauksessa vaan se on ilmoittanut, ettei oikeutta sovelleta tässä tapauksessa.

53 On lisättävä, että direktiivin 2002/65 3 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä kyseisen artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan kanssa, mukaan tieto peruuttamisoikeuden olemassaolosta tai puuttumisesta on annettava kuluttajalle selkeästi ja ymmärrettävästi.

54 Tältä osin on merkityksellistä vain se, miten keskivertokuluttaja eli tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen kuluttaja mieltää asian (ks. analogisesti tuomio 7.8.2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

55 Kansallisten säännösten täydellinen yhdenmukaistaminen, joka on toteutettu direktiivillä 2002/65, merkitsee nimittäin sitä, että kaikkien jäsenvaltioiden on tulkittava samalla tavalla viitekuluttajaa koskevaa kriteeriä.

56 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että elinkeinonharjoittajan, joka tekee kuluttajan kanssa rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen, unionin oikeuden vaatimusten mukaista velvollisuutta ilmoittaa peruuttamisoikeudesta selkeästi ja ymmärrettävästi tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle keskivertokuluttajalle ennen kuin tämä kuluttaja on tullut etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi ei ole loukattu, kun elinkeinonharjoittaja ilmoittaa kuluttajalle, että peruuttamisoikeutta ei sovelleta sopimukseen, jonka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, vaikka tämä tieto ei vastaa kansallista lainsäädäntöä – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan tällaisessa tapauksessa sovelletaan peruuttamisoikeutta.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

57 Koska kolmas kysymys on esitetty vain siltä varalta, että vastaus ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on kieltävä, siihen vastaaminen ei ole tarpeen.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY 6 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuna yhdessä sen 1 artiklan 1 kohdan kanssa ja kyseisen direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleen valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen osalta ei suljeta pois kuluttajan peruuttamisoikeutta siinä tapauksessa, että kumpikin osapuoli on täyttänyt sopimuksen kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on ottaa huomioon kansallinen oikeus kokonaisuudessaan ja soveltaa siinä hyväksyttyjä tulkintatapoja päätyäkseen tämän säännöksen mukaiseen ratkaisuun muuttamalla tarvittaessa vakiintunutta kansallista oikeuskäytäntöä, jos se perustuu kyseisen säännöksen vastaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan.**

2) **Direktiivin 2002/65 5 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan a alakohdan ja 6 artiklan 2 kohdan c alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että elinkeinonharjoittajan, joka tekee kuluttajan kanssa rahoituspalveluja koskevan etäsopimuksen, unionin oikeuden vaatimusten mukaista velvollisuutta ilmoittaa peruuttamisoikeudesta selkeästi ja ymmärrettävästi tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle keskivertokuluttajalle ennen kuin tämä kuluttaja on tullut etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi ei ole loukattu, kun elinkeinonharjoittaja ilmoittaa kuluttajalle, että peruuttamisoikeutta ei sovelleta sopimukseen, jonka kumpikin osapuoli on täyttänyt kokonaisuudessaan kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä ennen kuin kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, vaikka tämä tieto ei vastaa kansallista lainsäädäntöä – sellaisena kuin sitä on tulkittu kansallisessa oikeuskäytännössä –, jonka mukaan tällaisessa tapauksessa sovelletaan peruuttamisoikeutta.**

Allekirjoitukset